

Förortslyftet

**En plan för att Sverige
inte ska ha några utsatta
områden år 2030.**

SAMMANFATTNING

- **Målet är att vi 2030 inte har några utsatta områden i Sverige.** Utvecklingen ska löpande följas upp med nyckeltal inom de områden planen omfattar.
- **Sverige behöver en plan för att alla,** oavsett var man bor, ska ha tillgång till trygga livsvillkor, bra skolor, möjligheter att kunna försörja sig själva och att bli delaktiga i samhället.
- **Samhället måste ta tillbaka kontrollen** över alla områden där kriminella gäng idag sprider våld och rädsla. Detta ska ske i nära samarbete med myndigheter, lokala aktörer, fastighetsägare och medborgare.
- **Det krävs breda åtgärder,** långsiktighet, fler poliser och skärpt lagstiftning för att öka tryggheten och minska kriminaliteten i utsatta områden.
- Reformpaket med nya förslag för att få bort utsatta områden kommer presenteras inom **fem områden:** lag och ordning, utbildning, tryggare områden, egen försörjning och demokratiska värderingar.
- **Idag presenterar vi åtgärder inom Tryggare områden.** Förslagen syftar till att bryta med den miljö som utgör en grogrund för en negativ utveckling i landets utanförskapsområden. Fastighetsägare ska bland annat kunna åläggas att investera mer i socialt utsatta områden och partnerskap ska upprättas mellan stat, kommuner och lokala fastighetsägare. Det ska bli lättare att tvångsförvalta missköta fastigheter, färre personer med försörjningsstöd ska bo i utanförskapsområden och reformer ska genomföras för att underlätta en ökad andel ägt boende och mer blandad bebyggelse.

SVERIGE SKA VARA MÖJLIGHETERNAS LAND – OAVSETT VAR MAN BOR

Folkpartiet tog 2004 fram rapporten "Utanförskapets karta" där en kartläggning gjordes såväl av omfattningen som av utvecklingen av utanförskapet i utsatta områden. Då konstaterades det att "Den bild som framkommer av denna utanförskapets karta är alarmerande och borde mana till omedelbar handling". Den illavarslande utveckling vi då larmade om har idag utvecklats till en djupgående kris.

I Sverige är rättsstaten och tryggheten inte längre något som omfattar alla. Över en halv miljon människor ska inte behöva leva i

Landskrona vände utvecklingen.

"I Landskrona har det handlat om att göra stadskärnan attraktiv både för kommuninvånare och företagsetableringar genom att anlita ordningsvakter som patrullerar i polisens frånvaro, om att minska bidragsberoendet både genom krav på motprestationer för försörjningsstöd och krav på egen försörjning för att få hyreskontrakt, men också om förbättrade skolresultat genom höga förväntningar och tydliga krav på eleverna."
Svend Dahl, LNB

Folkpartiets rapport "Utanförskapets karta" från 2004

områden där rättsstaten tryckts tillbaka, skolresultaten sviker, jämställdheten är satt på undantag och framtidsmöjligheterna försvinner. Tvärtom bor nu nära var 20:e invånare i ett område präglad av utanförskap till den grad att polisen klassar det som ett utsatt eller särskilt utsatt område. Sverige har 2019 hela 60 sådana områden som enligt polisen präglas av offentliga våldshandlingar och ett utåtagerande missnöje mot samhället. Det handlar om gängkriminalitet, parallella samhällsstrukturer samt religiösa fundamentalister som begränsar fri- och rättigheter, inte minst för flickor och kvinnor. Barn och vuxna känner långt gånget otrygghet och rädsla. I många områden är

det svårt eller näst intill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag.

Många som bor i utsatta områden trivs och är stolta över sina områden. Här finns barn, ungdomar och vuxna med stora ambitioner för sin framtid och engagemang för sina medmänniskor. Den stora majoriteten upplever att ett fåtal individer förstör och allt för länge fått dominera det offentliga rummet. I trygghetsmätningar och medborgardialoger framkommer att högst på invånarnas kravlistor står ökad synlig närvaro av polis och bättre skötsel av närmiljön.

Stat och kommun ska skydda barn och vuxna mot de som sprider otrygghet och rädsla. Det handlar om kulturell relativitet, moralpoliser, kriminella nätverk och klanledare som i utanförskapsområdena motverkar demokratiska principer. Dessutom finns oseriösa fastighetsägare och bidragsentreprenörer som inte tar ansvar. Vi kan inte acceptera att det finns områden där människor inte har samma möjligheter som i övriga Sverige. Det handlar om att skapa trygghet för alla i hemmet och i närområdet.

Det handlar om kraftfulla insatser, åtgärder och lagförslag på en lång rad områden. Att med beslutsamhet ta sig an de utmaningar som utsatta områden står inför, oavsett om det är låga skolresultat, hög kriminalitet eller fastighetsägare som slutat stå på de boendes sida. Den kortsiktiga bidrags- och projektkulturen från stat och kommuns sida har nått vägs ände.

Det går att ta tillbaka kontrollen över dessa områden. Liberalerna är glasklara, om vi ska ha en chans att vända utvecklingen handlar det om ett annat synsätt. Invånare i en kommun kan inte behandlas efter en dubbel måttstock beroende på var man bor. Men då

måste alla andra, som inte bor eller arbetar i dessa områden, sluta se det som att det är "deras" bilar som brinner, "deras" ungar som beskjuts och "deras" barn som misslyckas i skolan. Det är våra barn, våra stadsdelar och våra medmänniskor som drabbas i vårt gemensamma samhälle.

Det finns framgångsrika exempel där man börjat vända utvecklingen. Det handlar då bland annat om brottsförebyggande åtgärder som involverar polis, socialtjänst, invånare och lokala aktörer, inte minst fastighetsägare och företagare.

Utanförskapet kommer inte tryckas tillbaka och integrationsskulden kan inte betalas av om vi inte kombinerar effektiva integrationsåtgärder med en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Det behövs en långsiktig, förutsägbar och rättvis asylpolitik där Sveriges tillämpning inte skiljer sig mot jämförbara länder. Konkret innebär det att antalet asylsökande till Sverige kommer minska.

MÅL: INGA UTSATTA OMRÅDEN ÅR 2030

Hela Sverige ska vara möjligheternas land. Då kan vi inte ha områden där människors vardag och livschanser begränsas som de gör i de 60 utsatta områdena från Malmö och Rosengård i söder till Borlänge och Tjärna ängar i norr. Därför behövs förortslýftet – en plan för att vända utvecklingen i Sveriges utsatta områden.

Sverige ska år 2030, efter ett genomgripande reformpaket, inte ha några områden som klassas som utsatta. Det är ett ambitiöst mål, men verkligheten kräver inget mindre. Förortslýftet kommer att stärka tryggheten, möjligheterna och friheten för över en halv miljon människor.

Vi är beredda att agera här och nu för att få delar av eller hela förortslýftet på plats. Vi måste växla upp arbetet för framtidshopp och nya möjligheter i landets mest utsatta områden. Det kan göras både inom ramen för det pågående JA-samarbetet med regeringen och i andra former. Åtgärder för att bryta segregation kan inte vänta.

Liberalerna har redan idag en rad förslag som berör tryggheten i hela vårt samhälle. Under hösten har Liberalerna fått igenom kraftfulla resursförstärkningar av rättsväsendet i statens budget, drivit ytterligare förstärkningar inom ramen för samtalen om gängbrottslighet samt presenterat ett förslag på nationell strategi mot våldsmotbarn. Inom arbetet med januariavtalet har Liberalerna varit pådrivande för att få på plats en reformerad EBO-lagstiftning.

Källa: Polisen, Grafik: SVT

FÖRORTSLYFTET: SKARP LAGSTIFTNING OCH NYA ÅTGÄRDER INOM FEM OMRÅDEN

Liberalerna kommer löpande framöver att presentera reformer med lagstiftning och andra åtgärder inom fem centrala områden. Tillsammans kommer de att utgöra förortsliftet.

- **Brottsbekämpning och extremism.**

I landets utanförskapsområden är rättsstaten ofta satt på undantag. Droghandeln sker öppet. Parallella rättsordningar som sätter rättsstaten ur spel i både hemmet och utemiljön har inte sällan etablerats. Benägenheten att delta i rättsprocessen är nedsatt eller har ibland nära upphört. Stat och kommun, med de rättsvårdande myndigheterna i spetsen, måste bygga förtroende och återta kontrollen över situation och utveckling.

- **Skolsegregation.** I utanförskapsområdena är det dubbelt så hög andel av eleverna som inte når gymnasiebehörighet jämfört med elever i resten av Sverige, och dubbelt så hög andel av de som ändå börjar gymnasiet som inte tar examen. Staten kan inte abdikera i frågan om en grundläggande utbildning för alla, oavsett var i landet man bor.

- **Egen försörjning.** Arbetslösheten är mer än dubbelt så hög och andelen som lever med försörjningsstöd är mer tre gånger så hög i landets utanförskapsområden som i övriga Sverige. Medianinkomsten bland de i arbetsför ålder är bara runt under 17 000 kronor och skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män i utanförskapsområden är mer än 50 procent större än i resten av Sverige. Utan förebilder

i både kvinnor och män som arbetar går bidragsberoendet i arv.

- **Jämställdhet och demokratiska värderingar.**

Samhället har ett ansvar att informera och tydliggöra vad som förväntas av alla, kvinnor som män, och vilka principer som är avgörande för ett demokratiskt, sekulärt och jämställt samhälle. På så sätt främjas ett inkluderande samhälle som utgår från alla individers rätt att göra sina egna val. Genom ökad kunskap om sina rättigheter stärks också individen i förhållande till kollektivet.

- **Tryggare bostadsområden.** Utsattheten slår lättare rot när fastigheter förfaller, när trångboddheten är stor och områden tillåts att förslummas. Bostadsföretag och fastighetsägare har en nyckelroll för ordning och trygghet ska kunna upprätthållas.

I den här rapporten utvecklas i det följande den sista punkten om tryggare bostadsområden. Vi kommer löpande under resten av mandatperioden presentera reformpaket inom de övriga områdena.

TRYGGARE OMRÅDEN

Fastighetsägare och det offentliga ska göra det tryggare för boende att röra sig fritt i sitt eget område. Det offentliga ska göra det svårare för gäng att ta över öppna ytor och hota företagare och näringsidkare. För att nå dit föreslår Liberalerna ett paket av lagändringar och åtgärder som direkt bidrar till en tryggare boendemiljö, färre oseriösa fastighetsägare och större social hållbarhet.

- **Fastighetsägare måste investera i utsatta områden.** Den mest framgångsrika metoden för att bekämpa utanförskap och skapa tryggare bostadsområden är genom lokal samverkan mellan fastighetsägare. En samverkan där dessa tillsammans med bland andra kommunen tar ett större ansvar för miljön runtomkring fastigheterna. Andra länder har lagstiftat för att detta ska ske i högre utsträckning. Vi föreslår en sådan lagstiftning i Sverige. En lagstiftning skulle innebära att såväl kommunen som samtliga fastighetsägare inom ett område är med och bidrar och deltar i finansieringen. Sådana områden kallas för Business Improvement Districts (BID).
- **En integrationspakt i varje utsatt område.** En statlig integrationsförhandlare utses för att förhandla fram integrationspakter för landets alla utsatta områden. Integrationspakten är ett avtal som ingås mellan staten, kommunen och den lokala fastighetsägarföreningen. I integrationspakterna ska parterna komma överens om konkreta åtgärder och aktiviteter för att lyfta både den

Samverkan avgörande för att bryta utveckling.

”Förmågan till att organisera och systematisera samverkan mellan olika lokala aktörer för att lösa olika problem bedöms också ha ökat, vilket fört med sig att det startats upp flera lokala mikroprocesser i dessa områden, där flera olika aktörer, både tillsammans och var för sig, genomfört olika typer av åtgärder för att förbättra förhållandena i boendemiljön.” - *Polisen, Nationella operativa avdelningen 2019*

fysiska och sociala miljön i områdena, utifrån de specifika utmaningarna och möjligheterna i respektive område. Det kan handla om att avsluta oseriös lokaluthyrning, ta kontroll över gemensamma ytor, klottersanering, läxhjälp eller arbetslivserfarenheter för unga. Det offentliga ska bidra med investeringar i trygghet och ökad närvaro genom exempelvis polis, kameraövervakning, ordningsvakter eller statliga servicekontor.

- **Förhindra trångboddhet och olaglig hyresverksamhet.** En olaglig hyresmarknad där man kan köpa sig möjligheten att skriva sig på en adress eller hyra en bostad utan tillstånd från fastighetsägaren har vuxit fram i Sverige, särskilt i utsatta områden. Barn i Sverige ska inte behöva bo i extrem trångboddhet. Socialtjänsten måste kontrollera

att utbetalningar av ekonomiskt bistånd inte går till boenden som uppenbart är svarta kontrakt. Staten bör minska drivkrafterna till detta genom att en regelrätt folkräkning genomförs i landets utsatta områden. Detta för att ta reda på hur många som faktiskt bor i områdena, stoppa falska folkbokföringar och öka möjligheten att motverka allvarlig trångboddhet.

- **Färre bidragsberoende.** Försörjningsstöd är fyra gånger vanligare i utsatta områden än i Sverige i övrigt. Det handlar också om en ond cirkel där de som får jobb och lyckas bryta bidragsberoendet flyttar när de får ekonomiska förutsättningar för att istället ersättas med nya boenden beroende av försörjningsstöd. Därför permanentas utanförskapet på en hög nivå, vilket kraftigt försvårar möjligheterna att med andra åtgärder åstadkomma ett lyft. Integrationspakterna bör innehålla åtaganden från kommunen och fastighetsägarna att samverka för att bättre sprida försörjningsstödstagare över hela kommunen så att de inte koncentreras till samma stadsdel. Det bör också vara möjligt att under kortare eller längre perioder inte godkänna inflyttning av hyresgäster med försörjningsstöd till vissa fastigheter/områden.

Flerfamiljshus får förfalla.

Regeringen har bedömt att en sedan flera år obebodd radhusfastighet i med sönder fönsterslagna och tomt belamrad med diverse möbler, rör och fönsterglas inte var så pass grovt vanvårdad att skäl fanns att godkänna kommunens ansökan om expropriation.

befintliga hyreshus kan behövas om det anses lämpligt. Ett väl avvägt mål i flera områden skulle kunna vara att andelen hyresrätter inom en tioårsperiod ska minska till hälften av bostadsbeståndet.

- **Krav på brottsförebyggande åtgärder och underhåll.** Idag ställs krav på att underhåll i byggnader såsom skydd mot buller och lämplig energihushållning. Vi ska, likt Stockholm stad efterfrågat, ställa krav på att byggnadens underhåll också ska anpassas för att motverka kriminalitet och brott. Det kan exempelvis handla om belysning, kameraövervakning, inbrottsskydd och hinder mot olovlig biltrafik.
- **Större möjlighet att tvångsförvalta och expropriera vanvårdade fastigheter.** Redan idag finns en möjlighet enligt bostadsförvaltningslagen att tvångsförvalta och enligt expropriationslagstiftningen att expropriera grovt vanvårdade byggnader. I praktiken är dock kraven på eftersatt underhåll så hårda att det istället är för vanligt, både i utanförskapsområden och på landsbygden, att slumförvaltade fastigheter förstärker en grav skapar social problematik.

- **Fler ska äga sitt eget boende.** Utmärkande för utsatta och särskilt utsatta områden är bristen på privat ägda bostäder. Tre fjärdedelar av boendebeståndet i dessa områden utgörs istället av hyresrätter jämfört med runt en fjärdedel i övriga Sverige. Genom ombildningar och nyproduktion kan andelen som äger sitt boende öka. Även rivning av

LIBERALERNA
info@liberalerna.se

Sverige – möjligheternas land.

